

Statsforvalteren i Trøndelag

Tröndelagen Staatehaaltoje

Rapport etter forvaltningskontroll

Kontrollert kommune:	Indre Fosen kommune
Dato rapport:	3. juli 2023
Dato for kontrollmøte:	14. juni 2023
Kontrolleder:	Odd Lutnæs Sakshaug
Gjennomført av:	Trude Larsen Anders Dalland Mona Odd Lutnæs Sakshaug
Til stede fra kommunen:	Kjetil Mjøsund (Kommunedirektør) Tore Solli (Arealsjef) Hege Hopen Amundal (Rådgiver landbruk) Heidi Kjeldsli Ersøybakk (Rådgiver landbruk) Aud Dagmar Ramdal (Rådgiver landbruk) Marit Kvarmesbakk (Rådgiver landbruk) Liv Heide (Rådgiver miljø) May Britt Langmo (Rådgiver landbruk) Robin Sandvold (Rådgiver skog og utmark) Odd Marvin Askjemshalten (Rådgiver landbruk)
Kontrollerte ordninger:	Produksjons- og avløsertilskudd i jordbruket søknadsomgangen 2022. Regionale miljøtilskudd i jordbruket for søknadsomgangen 2022.

1 Sammendrag

Rapporten er skrevet med bakgrunn i Statsforvalteren sin foreløpige rapport datert 14. juni 2023 og Indre Fosen kommune sin tilbakemelding datert 23. juni 2023. Rapporten beskriver de funn (avvik og merknader) som ble avdekket. I Indre Fosen kommune er det konstatert 3 avvik og 1 merknad.

2 Generelt om kommunen

Tabellen under viser hvor mye midler Indre Fosen kommune forvaltet på de tilskuddsordningene kommunen hadde fått delegert myndighet fra staten i 2022:

Tilskuddsordning		Beløp - kr	Antall vedtak
Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket	Utbetalt	120 971 756	289
Tilskudd til avløsning ved sykdom mm	Utbetalt	1 782 609	53
Skogfond *)	Utbetalt	1186 930	71
Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)-Skogkultur	Utbetalt	481 900	71
Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)- veg	Utbetalt	378 130	3
Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)- drift	Utbetalt	191 344	13
Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	Innvilget	1 634 804	23
Tilskudd til regionale miljøprogram (RMP)	Utbetalt	5 393 872	181
Tilskudd til drenering av jordbruksjord	Innvilget	690 458	46
Tilskudd til tiltak i beiteområder - planleggings- og tilretteleggingstiltak	Innvilget	240 000	24
SUM		132 951 803	774

*) Kun til skogkultur. I tillegg kommer skogfond til veier og andre formål.

3 Hjemmel for kontrollen

Hjemmel for kontroll er Reglement for økonomistyring i staten § 15:

«Overordnede virksomheter skal ivareta kontroll med at underliggende virksomheter og enheter utenom statsforvaltningen som utøver forvaltningsmyndighet, utfører sine oppgaver på forsvarlig måte og i henhold til § 14». § 14 inneholder bestemmelser om internkontroll.

Kontrolloppgavene er delegert til Statsforvalteren i tildelingsbrev og hovedinstruksen fra Kommunal- og distriktsdepartementet.

Statsforvalteren skal kontrollere om kommunen gjennom sin internkontroll har etablert systemer og rutiner som sikrer at tilskuddsordningene forvaltes i samsvar med gjeldende landbrukspolitikk, og i henhold til gjeldende lover, forskrifter og retningslinjer.

4 Grunnlag for kontrollen

Statsforvalteren er gjennom hovedinstruksen og tildelingsbrev bedt om å vektlegge kontroll for å sikre kvalitetsmessig god tilskuddsforvaltning. Utvelgelsen av kontrollobjekter er risikobasert. Samtidig står det i tildelingsbrevet at Statsforvalteren skal ha forvaltningskontroll i 20 % av kommunene hvert år.

Målet med kontrollen er å ivareta at midlene over jordbruksavtalen brukes til det formålet de er tiltenkt gjennom en målrettet og effektiv forvaltning. Kontrollen skal videre sikre at lover og regler overholdes, og at rettsikkerheten til søker ivaretas.

5 Gjennomføring av kontrollen

Varsel om kontroll ble gitt i brev av 24. april 2023 og kontrollen ble gjennomført 14. juni 2023.

Statsforvalteren har gjennomgått rutiner, søknader og andre aktuelle dokumenter knyttet til de kontrollerte ordningene.

Kommunene fikk i forkant av kontrolldagen tilsendt et egenrederingsskjema som ble besvart og returnert Statsforvalteren før møtet.

Kommunen fikk oversendt en foreløpig rapport den 12. juni 2023.

Den 14. juni 2023 ble det gjennomført et Teamsmøte der de involverte i kontrollen i kommunen og hos Statsforvalteren deltok. Det ble i møtet gjennomført en forvaltningsdialog rundt de svarene kommunen hadde gitt på egenrederingsskjemaet. Foreløpig rapport ble også gjennomgått.

Kommunen ga skriftlig tilbakemelding på fakta i foreløpig rapport den 23. juni 2023.

Foreløpig rapport og tilbakemeldinger fra kommunen er lagt til grunn for denne rapporten.

6 Kontrollområder

Tabellen under gir en oversikt over de avvik og merknader som ble avdekket under kontrollen:

Avvik er mangel på oppfyllelse av krav til forvaltningen av ordningen som er fastsatt i eller i henhold til

- reglement for økonomistyring i staten
- styrende dokumenter
- regelverket og/eller retningslinjer for ordningen

Merknad er forhold som ikke strider med krav, men der statsforvalteren finner grunn til å peke på behov for forbedringer.

Oversikt over avvik og merknader som ble avdekket under kontrollen	
Tilskuddsordning: Generelt	
Merknad 1	<p>Behov for å videreutvikle system for internkontroll</p> <p>Kommunen har i forbindelse med kontrollen sendt oss en rekke dokumenter, herunder «Rutiner for internkontroll på landbruk Indre Fosen kommune». Dette er et dokument som gir en oversikt over blant annet planlagte møter, utarbeidete rutiner og, ansvar mv. Hovedinntrykket fra gjennomgang av dokumenter og orientering fra kommunen på kontrolldagen, er at Indre Fosen har kommet langt i arbeidet med å etablere og holde vedlike internkontrollsystemet på landbruksområdet.</p> <p>Til rutinen om produksjonstilskudd, anbefales det at kommunen tar inn i rutinen deres praktisering av aktsomhetsvurdering opp mot «god tro». Vi noterer oss også at Indre Fosen kommune har endret rutinene knyttet kontroll av «vanlig jordbruksproduksjon», slik at de fra 2023 legger til grunn rapportene fra fagsystemet i eStil-PT.</p> <p>Det ble i forbindelse med kontrollen også gitt flere innspill til rutinebeskrivelsene til praktiseringen av regelverket på regionale miljøtilskudd. Kommunen har meldt tilbake at de vil ta med seg innspillene inn i videreutviklingen av rutinene.</p>

	<p>Til grunn for arbeidet med internkontroll, ligger en forståelse av at internkontroll skal tilpasses virksomhetens risiko, vesentlighet og egenart. Internkontroll skal være et løpende arbeid, der det normalt vil inngå ROS-analyser, rutiner for implementering, dokumentasjon, oppfølging, rapportering og oppdatering.</p> <p>For at internkontrollen skal være effektiv er det viktig at den er godt forankret i ledelsen.</p> <p>Det anbefales at Indre Fosen kommune fortsetter å ha søkelys på internkontroll på landbruksområdet, holder rutiner og annet som er etablert vedlike og fortsetter arbeidet med å videreutvikle systemet.</p> <p>Det vises til reglement for økonomistyring i staten.</p>
Tilskuddsordning: Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket	
Avvik 1	<p><u>Manglende skriftlig dokumentasjon for vurderinger av vanlig jordbruksproduksjon på korn</u></p> <p>«Rapport om vanlig jordbruksproduksjon på korn» viser flere foretak med lave kornleveranser. Kommunen har gjort vurderinger knyttet til foretakene som framkommer av rapporten, men vurderingene er ikke skriftliggjort.</p>
Avvik fra	<p>PT-forskrift § 2 Grunnvilkår: «<i>Tilskudd etter forskriften kan gis til foretak som er registrert i Enhetsregisteret og som driver vanlig jordbruksproduksjon på én eller flere landbrukseiendommer med de dyreslag eller de vekstgruppene det søkes tilskudd for, slik disse gruppene til enhver tid er definert i medhold av jordbruksavtalen</i>»</p> <p>RS 2022-75 Kommentarer til regelverk, § 2 Grunnvilkår</p> <p>RS 2022-63 Forvaltningsansvar og saksbehandling, kap. 6 Saksbehandling og kontroll</p>
Frist for å lukke avviket	Umiddelbart
Kommentar	Det er ikke dokumentert i eStil-PT eller andre steder hvilke vurderinger som er gjort i forhold til vanlig jordbruksproduksjon på korn.
Avvik 2	<p><u>Manglende vurdering av driftsfellesskap</u></p> <p>I «rapport om mulige driftsfellesskap» er det flere tilfeller der én person har eierinteresser i flere foretak. Kommunen har for søknadsomgangen 2022 ikke vurdert driftsfellesskap for disse foretakene.</p>
Avvik fra	<p>PT-forskrift § 7 Utmåling, andre ledd: «<i>Foretak som reelt sett inngår i én felles virksomhet eller på annen måte oppnår skalafordeler gjennom samarbeid og søker tilskudd til samme produksjon (driftsfellesskap), kan få beregnet tilskudd for det samlede dyretall og areal som disponeres innenfor driftsfellesskapet. Dersom foretakene uaktsomt eller forsettlig har unnlatt å opplyse om at de er i</i></p>

	<i>driftsfellesskap, skal tilskuddet avkortes»</i>
	RS 2022-75 Kommentarer til regelverk, § 7 Utmåling og driftsfellesskap
Frist for å lukke avviket	Umiddelbart
Kommentar	<p>I de tilfeller man står overfor situasjoner hvor én person reelt sett er den som driver flere foretak, for eksempel en samdrift og et enkeltpersonforetak, vil dette kunne være nok til å konstatere driftsfellesskap mellom foretakene.</p> <p>Rapportene som ligger i eStil-PT skal brukes som støtte i saksbehandlingen og ikke bare som grunnlag for utplukk til kontroll. Statsforvalteren forventer at rapporten om mulig driftsfellesskap brukes i saksbehandlingen.</p>
Tilskuddsordning: Regionale miljøtilskudd	
Avvik 3	<p>Manglende dokumentasjon av vurdering av om vilkår er oppfylt</p> <p>Det er innvilget tilskudd til tiltak hvor det ikke er dokumentert at vilkårene er oppfylt. Det gjelder for ordningene «bratt areal» på arealer som bare har vært beita eller areal ute av drift, «slått av verdifulle jordbrukslandskap, innmark» (setervoll) til areal som ikke er slått, «skjøtsel av biologisk verdifulle areal» til areal som ikke er biologisk verdifulle, «grasdekt kantsone i åker» til areal der det ikke er fare for erosjon og avrenning av næringsstoffer til vassdrag og til «spredning av husdyrgjødsel om våren og eller i vekstsesongen» til arealer som det ikke er spredd husdyrgjødsel på.</p>
Avvik fra	<p><u>Forskrift om regionalt miljøtilskudd i jordbruket, Trøndelag (2022):</u></p> <p>§ 4 Bratt areal: Forskrift om regionale miljøtilskudd i jordbruket, Trøndelag, § 3 Grunnvilkår: «Foretaket må drive «vanlig jordbruksproduksjon» på en eller flere landbrukseiendommer.</p> <p>§ 4: «Arealer som kun beites gis ikke tilskudd.»</p> <p>§ 7 «Slått av verdifulle jordbrukslandskap, innmark». Arealene skal være slått i søknadsåret.</p> <p>§ 11 Skjøtsel av biologisk verdifulle areal: «Arealene må være innmarksareal. Arealene skal være prega av lang tids bruk til slått og eller beite og ha innslag av planter som er karakteristisk for gammel kulturmark».</p> <p>§ 20 Grasdekt kantsone i åker: «Formålet med tilskuddet er å stimulere til etablering av flerårig grasdekke langs kanten mot vassdrag på arealer som er utsatt for erosjon og avrenning av næringsstoffer».</p> <p>§ 22 spredning av husdyrgjødsel om våren og eller vekstsesong: jf § 3 Grunnvilkår; «Tilskuddet tilfaller det foretaket som gjennomført tiltaket på arealer de disponerer i søknadsåret».</p>
Frist for å lukke avviket	Umiddelbart

Kommentar	<p>Noen av observasjonene som er vist i dokumentet «Indre Fosen innvilga saker regionalt miljøtilskudd 2022», sendt over til kommunen i forbindelse med foreløpig rapport, er tatt bort med bakgrunn i gjennomgangen på forvaltningskontrollen og tilbakemelding fra kommunen. Observasjoner der flyfoto fra 2018 sannsynliggjør at tiltak er gjennomført som omsøkt, er også tatt bort.</p> <p>Inntrykket er likevel at kommunen i saksbehandlninga i for liten grad dokumenterer og bruker flyfoto for å vurdere om omsøkte tilskudd er berettiga. Nye flyfoto viser selvsagt sikrest arealenes tilstand og drift, men eldre flyfoto vil ofte også være til stor hjelp. Dersom saksbehandler med bakgrunn i flyfoto er usikker på om status for arealet, bør søker kontaktes for avklaring. Hvilke vurderinger som er gjort kan gjerne skrives i merknadsfeltet som dokumentasjon, og som hjelp for saksbehandling senere år.</p> <p>Kommunen kan tydeligere i sine rutiner skrive at tiltak bør sjekkes mot flyfoto der tiltakene på disse kan sannsynliggjøres.</p>
-----------	---

7 Avsluttende kommentarer

Statsforvalteren vil bemerke at det gjøres mye godt arbeid i Indre Fosen kommune på landbruksområdet. Gjennom kontrollen er det påpekt forhold som kan tas med inn i kommunens viktige arbeid med å videreutvikle kommunens system for internkontroll på landbruksområdet.